

Koncessiva satser i SFL-belysning

Johanna Salmonsson
Linnéuniversitetet

SFL skiljer på fria, bundna och inbäddade satser (Salomonsson 2022). En tumregel är att satsformade omständigheter ses som bundna, medan satser som fungerar som deltagare eller del av deltagare kategoriseras som inbäddade satser. En bunden sats står således i en svagare beroendeställning till den fria satsen än den inbäddade satsen. Jag utmanar den här definitionen genom att kontrastera koncessiva, kausala och konditionala satsers funktion och betydelse, eftersom de tenderar att fungera olika beroende på om de står först eller sist i sin fria sats.

- 1) Eftersom vi inte hade gott om pengar kunde vi inte köpa byxorna.
- 2) Vi kunde inte köpa byxorna eftersom vi inte hade gott om pengar.

Medan den fria satsen i 1) verkligen är beroende av den kausala satsen för att förmedla sin proposition så blir beroendet något svagare i 2), som i stället fungerar som en fortsättning på propositionen i den fria satsen. Därför ser jag den (jmf. Holsting & Hestbæk Andersen 2017) som en inbäddad sats när den står främst, och som en bunden sats när den står sist. Koncessiva satser fungerar annorlunda eftersom de står i ett svagare beroendeförhållande till den fria satsen, men positionen inom den fria satsen påverkar inte dess beroenderelation:

- 3) Även om vi har gott om pengar kommer vi inte köpa byxorna.
- 4) Vi kommer inte köpa byxorna även om vi har gott om pengar.

Utifrån graden av beroendeförhållande diskuteras hur dessa satser kan förstås som inbäddade eller bundna, men också hur de fungerar tematiskt i den fria satsen.

Referenser

Halliday, M. & Matthiessen, C. 2014: *An introduction to functional grammar*. London: Arnold.

Hestbæk Andersen, T. & Møller Holsting, A. 2017: The clausehood of the enhancing β -clause.

In: *Proceedings of the 27th european systemic functional linguistics conference*. S. 141-149.

Salomonsson, J. 2022: *Systemisk-funktionell grammatik för lärare i svenska och svenska som andraspråk*. Lund: Studentlitteratur.